Serik İlçesinin (Antalya) Doğal Ortam Özellikleri ve Kırsal Turizm Potansiyeli*

Natural Environment Characteristics and Rural Tourism Potential of Serik District (Antalya)

İhsan BULUT - Şakir FURAL*** - Berna ÖZOĞUL****

Özet

Serik ilçesi Akdeniz Bölgesi'nde Antalya kent merkezinin doğusunda yer almaktadır. İlçe sınırlarının güneyini Akdeniz, kuzeyini Toroslar, doğusunu Köprü Çayı, batısını Aksu Çayı oluşturmaktadır. Serik'in sahil şeridinde dünyaca ünlü 90 adet beş yıldızlı otelin bulunduğu Belek, Kadriye ve Boğazkent plajları yer almaktadır. Bu durum ilçeyi kıyı turizmi kapsamında dünyaca ünlü bir konuma getirmekte ve başta kırsal turizm olmak üzere diğer alternatif turizm faaliyetlerine kaynaklık edebilecek doğal ortam özelliklerinin geri planda kalmasına neden olmaktadır. Bu çalışmanın amacı Serik'in kırsal turizme kaynaklık edebilecek doğal ortam özelliklerinin tespit edilmesi ve turizme kazandırılması için gerekli farkındalığın yaratılmasını sağlamaktır. Çalışma kapsamında ilçe sınırları içerisinde arazi çalışmaları düzenlenerek ilgi çekici doğal ortam özellikleri tespit edilmiştir. Tespit edilen sahaların koordinatları alınmış, gerekli görülen yerlerde fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Arazi çalışmaları sonrasında ofis çalışmasına geçilerek arazi çalışması bulguları ve mevcut literatür birlikte değerlendirilerek çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda Serik ilçesinin jeolojik, jeomorfolojik ve klimatik özelliklerine bağlı olarak ortaya çıkan doğal ortam özelliklerinin başta kırsal turizm olmak üzere diğer alternatif turizm faaliyetlerine kaynaklık edebilecek nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Dağlık alanlarda ortaya çıkan farklı ekolojik koşullar ve bitki toplulukları, akarsuların tamamının kıyı turizmi bölgelerinde denize ulaşması ve kıyı turizminin iç kesimlere taşınması için fırsatlar yaratması, litolojik özelliklere bağlı ortaya çıkan mağaralar, jeomorfolojik özelliklere bağlı oluşan şelaleler ilçenin başlıca kırsal turizm değerleri olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serik, Doğal Ortam Özellikleri, Kırsal Turizm

Abstract

Serik district is located in the Mediterranean Region to the east of Antalya city center. The southern borders of the district are the Mediterranean Sea, the north is the Taurus Mountains, the east is the Köprü Çayı and the west is the Aksu Çayı. Serik's coastline includes Belek, Kadriye and Bogazkent beaches, where 90 world-famous five-star hotels are located. This situation makes the district a world-renowned location within the scope of coastal tourism and causes the natural environment features that may be the source of other alternative tourism activities, especially rural tourism, to remain in the background.The aim of this study is to determine the natural environment characteristics of Serik which may be the source of rural tourism and to create the necessary awareness for tourism. Within the scope of the study, interesting natural environment features were determined by arranging field works within the district boundaries. The coordinates of the identified sites were taken and photographs were taken where necessary. After the field studies, the study was carried out by evaluating the field study findings and the existing literature.At the end of the study, it has been determined that the natural environment characteristics that arise due to geological, geomorphological and climatic characteristics of Serik district can be the source of other alternative tourism activities, especially rural tourism. The main rural tourism values of the district are the different ecological conditions and plant communities in

* Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi BAP kapsamında desteklenen ve gerçekleştirilen Serik İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi konulu araştırma projesi dâhilinde hazırlanmıştır.

** Prof.Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, ihsanbulut@akdeniz.edu.tr

*** Arş. Gör., Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, furalsakir@gmail.com

**** Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı. brnozgl@gmail.com

mountainous areas, the streams formed due to lithological characteristics, the waterfalls due to geomorphological characteristics, the streams formed due to the geomorphological characteristics, all the streams reaching the sea in coastal tourism regions and providing opportunities for transporting the coastal tourism to the inner parts.

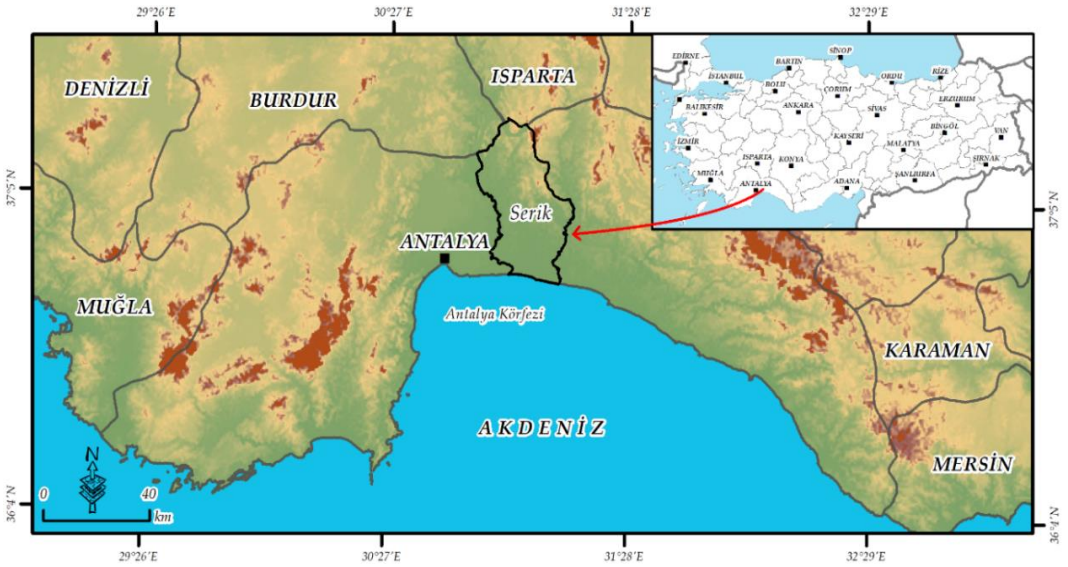
Keywords: Serik, Natural Environment Proporties, Rural Tourism

1. GİRİŞ

Dünyadaki yeni turizm modelleri güncel taleplere bağlı olarak tarih, sağlık, doğa yürüyüşü, kültür ve kırsal turizm yönünde gelişmektedir. Bu tarz turistik potansiyele sahip ülkeler veya bölgeler geliştirdikleri yeni turizm politikalarıyla turizmden daha fazla gelir elde etmeyi ve aynı zamanda kırsal kalkınmayı amaçlamaktadır. Türkiye matematik ve özel konumundan dolayı tarih, sağlık, kültür ve kırsal turizm gibi çok sayıda alternatif turizm seçeneğine sahiptir. Bu seçeneklerin en önemlilerinden biri de kırsal turizmdir (Çeken, Karadağ vd., 2011: 3). Kırsal turizm; kırsal kültür ve doğal çevreyle bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle kolay entegre olabilen bir turizm türüdür. Çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilmektedir (Soykan, 1999: 68). Kırsal turizm olumlu etkilerinden dolayı turizmde gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde, var olan turizm türlerinin alternatifi ya da tamamlayıcısı olarak, önemi her geçen gün daha iyi anlaşılan bir turizm şeklidir (Soykan, 2003: 2). İnceleme alanı olarak seçilen Serik ilçesinde kırsal turizm kıyı turizmi için tek başına iyi bir alternatif olmakla birlikte tamamlayıcı rol üstlenecek niteliklere sahiptir. Çünkü Serik doğal ortam ve kültürel özellikler bakımından son derece zengin bir ilçedir. Bu çalışmada Serik ilçesinin kırsal turizme kaynaklık edebilecek doğal ortam özellikleri incelenmiştir.

1.1. Serik İlçesi'nin Konumu

Serik dünyanın önemli turizm merkezlerinden birisi olan Antalya kent merkezinin doğusunda yer almaktadır. İlçenin batısında Manavgat, kuzeyinde Burdur ve Isparta illeri, güneyinde ise 21 km uzunluğundaki sahil şeridi ile Akdeniz bulunmaktadır (Şekil 1). İlçe coğrafi konumu, doğal ortam özellikleri ve kültürel değerleri ile son derece önemli bir turizm destinasyonu konumundadır.

Şekil 1. Serik İlçesinin Konumu

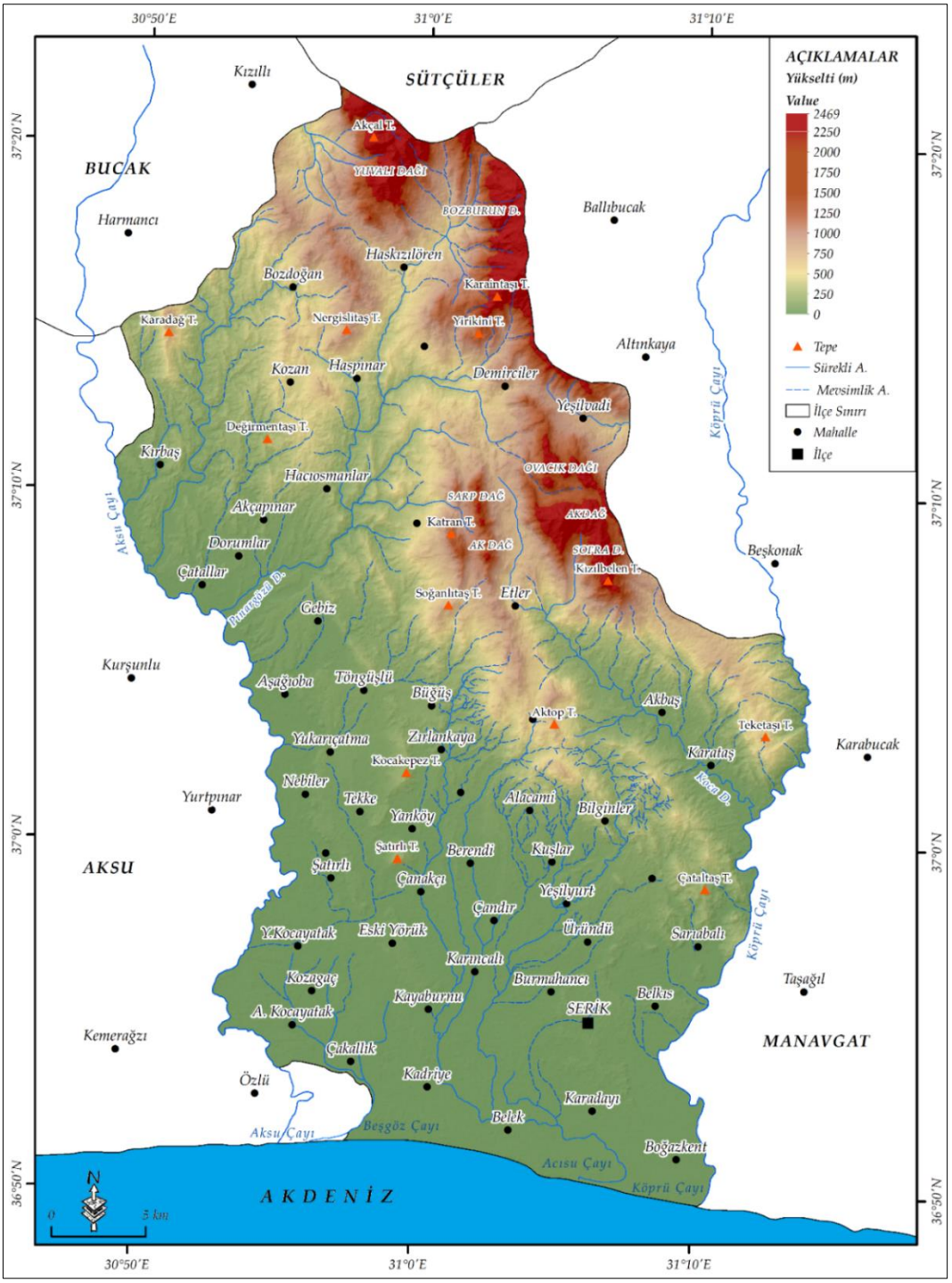
2. SERİK İLÇESİNİN GENEL FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Serik, Toros Dağları'nın güney yamaçlarında kurulmuş bir yanı Akdeniz, bir yanı Toroslar ve iki tarafı akarsular ile çevrili olan son derece özel bir konuma sahiptir. Güneyden kuzeye doğru kısa bir mesafede artan yükseltisi ile Akdeniz kıyılarından Toroslar'ın eteklerine doğru uzanan ilçe sınırları içerisinde keşfedilmiş ve keşfedilmeyi bekleyen çok sayıda doğal ortam özelliği bulunmaktadır. Bahsi geçen özel konum ve doğal ortam özelliklerinin oluşmasında Serik ilçesinin Fiziki Coğrafya özellikleri etkili olmuştur. Çalışmanın bu bölümünde Serik ilçesinin kırsal turizm değerlerinin oluşmasına kaynaklık eden Fiziki Coğrafya özellikleri genel hatlarıyla incelenmiştir.

Serik ilçesi Kuvaterner dönemine ait alüvyon, kumul, Miyosen dönemine ait kireçtaşı ve Neojen dönemine ait konglomera ile volkanik kayaçlardan oluşan bir litolojik yapıya sahiptir. İlçe sınırları içerisinde en geniş alana yayılan kayaç tipi alüvyondur. Serik ovası ve ilçe merkezi kuzeyindeki akarsu vadi tabanlarında yayılış gösteren alüvyal örtü formasyonları üzerinde tarım yapılmaktadır. İlçe merkezinin kuzeydoğu kesimleri kireçtaşı ve konglomera formasyonları ile kaplıdır. Bu sahalardaki karst topografyasına ait ilgi çekici jeomorfolojik şekiller bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Akbaş köyünde yer alan Zeytintaşı Mağarası'dır. İlçede bulunan konglomera formasyonları antik dönemde inşa edilen birçok yapıda ana malzeme olarak kullanılmıştır. Binlerce yıl öncesinden günümüze kadar ayakta kalmayı başaran konglomera bloklarından inşa edilmiş su kemerleri ve antik kentler ilçenin kültürel peyzajını zenginleştirmektedir.

Serik ilçesinin ana jeomorfolojik birimlerini dağlar, ovalar ve platolar oluşturmaktadır. İlçenin kuzey ve doğu sınırının önemli bir bölümü yüksek ve engebeli dağ silsileleri ile çevirilidir. Serik'in dağlık alanları kuzeyden güneye doğru incelendiğinde en belirgin yükselti kuşakları Sütçüler ilçe sınırından başlamaktadır. Yuvalı Dağı ilçenin Isparta iline bağlı Sütçüler ilçesi ile doğal sınır hattını oluşturmakla birlikte en yüksek noktalarından birisidir. Yuvalı Dağı'nın zirvesini 1.896 metre yükseklikteki Aktümsek Tepe oluşturmaktadır. Bozburun Dağı, Ovacık Dağı, Akdağ, Sarp Dağ ve Sofra Dağı diğer önemli dağlık alanları oluşturmaktadır. Serik ilçe sınırları içerisinde Aksu Çayı, Köprü Çayı, Acısu Çayı ve Beşgöz Çayı olmak üzere 4 farklı akarsu bulunmaktadır. Bu akarsuların tamamı dünyanın en önemli kıyı turizmi merkezlerinden olan Akdeniz kıyılarına ulaşarak denizle birleşmektedir. Akarsuların yatak derinliği, yatak eğimi ve diğer fiziki koşullar anakol boyunca iç kesimlere belirli boyutlarda yat, tekne vb. su taşıtlarının girmesi için uygundur. Bahsi geçen akarsuların anakolları boyunca yapılacak bir yatak düzenlemesi kıyı turizmini ilçenin iç kesimlerinin bir bölümüne taşımak için önemli fırsatlar yaratacak düzeydedir.

Serik ilçe merkezinde yıllık ortalama sıcaklık 18.6 °C'dir. İlçenin en yüksek noktası olan Bozburun Dağı zirvesinde (2468m) yıllık ortalama sıcaklık 6.3 °C'ye inmektedir. Kıyı ile ilçenin en kuzeyinde 54 km'lik kısa bir mesafede 12.3 °C yıllık ortalama sıcaklık farklı bulunmaktadır. 2007 - 2016 yılları arasında Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından ölçülen değerlere göre Türkiye yıllık ortalama sıcaklığı 13.9 C'dir. Serik ilçesi sıcaklık değerleri bakımından Türkiye ortalamasının 4.7 °C üzerindedir. Bu sıcaklık farkı Türkiye'nin kuzeyindeki ülkeler ile kıyaslandığında daha da artmaktadır. İlçe merkezinde kış aylarında bile ılıman hava şartlarının hâkim olması kıyı turizminin kısmen devam etmesini sağlamaktadır. İklim avantajının iyi değerlendirilmesi durumunda kış ayları kırsal turizm açısından önemli fırsatlar barındırmaktadır. Aynı fiziki şartlar yağış dağılışını da etkilemektedir. İlçe merkezinde 1.026 mm olan yıllık ortalama yağış güneyden kuzeye doğru kademeli olarak artıp Bozburun Dağı zirvesinde 2.600 mm'ye çıkmaktadır. Kısa mesafelerde gerçekleşen sıcaklık ve yağış farkları ilçe sınırları içerisinde farklı ekolojik koşulların oluşmasına imkan vermektedir.

Şekil 2. Serik İlçesinin Fiziki Haritası

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde Serik ilçesinin doğal ortam özellikleri ve bu özelliklerin kırsal turizm potansiyelleri değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre ilçe sınırlarında yer alan bazı dağlar, akarsular, şelaleler, bitki toplulukları ve mağaraların yarattığı doğal ortam özelliklerinin kırsal turizm faaliyetlerine kaynaklık edebileceği tespit edilmiştir.

3.1. Dağlar

Dağlar yerkabuğu üzerinde çevresine göre belirgin derecede yüksek alanlar olarak tanımlanmaktadır. Yükseltinin aniden arttığı dağlık alanlarda sıcaklık, nemlilik, basınç gibi iklim şartları değişimler göstererek kısa mesafede farklı ekolojik koşulların oluşmasına neden olur (Atalay, 2004:93). Serik ilçesinin kuzey ve kuzeybatı sınırlarındaki dağlar Orta Toroslar Karst Kuşağı içerisinde yer almaktadır. Orta Toroslar Karst Kuşağı şiddetli karstlaşmanın yaşandığı ve buna bağlı olarak karst topografyasına ait yerşekillerinin yaygın olarak görüldüğü bir alandır (Nazik ve Tuncer, 2010:11). Bu durum dağlık alanlar üzerinde çeşitli doğal ortam özelliklerinin oluşmasını sağlamaktadır. Çalışmanın bu bölümünde kırsal turizm faaliyetlerine kaynaklık edebilecek bazı dağlar incelenmiştir.

Bozburun Dağı ilçe merkezinin kuzeybatısında yer almakta ve Manavgat - Serik arasında doğal bir sınır oluşturmaktadır (Foto 1). 2.468 metre yükseklikteki Karataşini Tepe'nin zirve noktasını oluşturduğu dağ Haskızılören, Pınargözü, Yumaklar, Hasdümen ve Demirciler kırsal mahallelerinin çevreye göre daha farklı ekolojik özellikler kazanmasını sağlamıştır. Dağ yüzeyini yaplayan Miyosen dönemine ait kireçtaşları ve Tersiyer dönemine ait konglomeralar üzerinde makro ve mikro düzeyde karstik şekiller geniş bir alanda yayılmaktadır (Sümerman, 1973:86). Bozburun Dağı üzerinde bulunan kireçtaşlarının yanısıra konglomeralar üzerinde gerçekleşen karstlaşma süreçleri ve buna bağlı gelişen mikroklima alanlar bölgeyi ilgi çekici hale getirmiştir (Atalay, Soykan, vd., 2015).

Foto 1. Bozburun Dağı'nın Haskızılören kırsal mahallesinden görünümü

Ovacık Dağı Etler kırsal mahallesinin kuzeybatısında yer almaktadır. 2004 metre yükseklikteki dağ bitki örtüsü özellikleri, mevsimlik akarsu vadileri çevresinde yetişen endemik türler ve karst topografyasına ait yer şekilleri ile ilgi çekici bir kırsal turizm destinasyonu potansiyeli taşımaktadır (Foto 2). Bunun yanında ilçenin önemli doğal kaynak değerlerinden olan Nanalı Yaylası Ovacık Dağı üzerinde bulunmaktadır. Köprü Çayı'nın yan kollarından olan Koca Dere Ovacık Dağı yamaçlarında küçük şelaleler oluşturarak doğal ortam özelliklerine zenginlik katmaktadır.

Foto 2. Ovacık Dağı'nın Etler kırsal mahallesinden görünümü

Katran Dağı *(1.388 m)* Ovacık Dağı'nın 5 km batısında yer almaktadır. Etler ve yakın çevresindeki kırsal mahallelerin doğal ortam özelliklerine önemli katkı sağlayan dağlık alan kızılçam ve karaçam ormanları ile kırsal turizm çekiciliği sunmaktadır. Katran Dağı'nın 2 km kuzeyinde yer alan 1.240 metre yükseklikteki Sarpdağ 1 km güneye uzanarak bir boyun vesilesi ile 1.200 metre yükseklikteki Akdağ'a bağlanmaktadır.

Foto 3. Köprü Çayı, Zencirli Dağı ve arka planda Sofra Dağı'nın görünümü

Diğer dağlık silsileler kadar yüksek olmayan bu dağlık alanlar ilgi çekici doğal ortamlardan ziyade günübirlik rekreasyon alanı olmak için uygundur. İlçede yer alan dağların genel özelliği kısa bir mesafede aniden yükselmeleridir (Foto 3). Bu durum kısa mesafelerde farklı sıcaklık, yağış, nemlilik kuşaklarının ve mikro klima alanların oluşmasına neden olmaktadır. Bahsi geçen özellik farklı ekolojik özelliklerin oluşmasına ortam sağlamakta

böylece alternatif turizm faaliyetlerine kaynaklık edebilecek ilgi çekici doğal ortam özellikleri ortaya çıkmaktadır.

3.2. Akarsular

Serik ilçesi özel konumu dolayısı ile akarsular bakımından zengindir. Köprü Çayı, Aksu Çayı, Acısu Çayı ve bahsi geçen akarsuların yan kolları ilçe sınırları içerisinde farklı ekolojik koşullar ve kırsal turizm potansiyeli yaratmaktadır.

Köprü Çayı Isparta'nın Aksu ilçesinden kaynağını alarak Beşkonak'ın güneyinden itibaren Manavgat - Serik ilçe sınırını oluşturarak Boğazkent'te Akdeniz'e ulaşmaktadır. (Fural, 2016:77). Köprü Çayı'nın toplam anakol uzunluğu 178 km'dir ve bunun yaklaşık 25 km'lik kısmı Serik ilçesi sınırlarında yer almaktadır. Akarsuyun üst havzası olarak tanımlanan Beşkonak'ın kuzeyi jeomorfolojik olarak daha karakteristik yer şekillerine sahipken Serik ilçesinin içerisinde bulunduğu alt havza düz ve düze yakın eğimli alanlardan oluşmaktadır (Fural, 2017:98). Köprü Çayı'nın yatak özellikleri ve debisi belirli noktalara kadar tekne turu için uygun şartları taşımaktadır. Bu durum kıyı turizmi için Akdeniz sahillerinde bulunan turistleri kırsal turizm faaliyetlerine çekmek için son derece önemli bir fırsattır. Köprü Çayı'nın Serik ilçe sınırları içerisinde kalan bölümünde yer alan mesire alanları, akarsuyun yatak eğiminin arttığı noktalarda gerçekleştirilebilecek rafting ve su sporları uygulamaları, uygun lokasyonlara kurulabilecek butik konaklama tesisleri ve balıkçılık yapılabilecek alanlar kırsal turizm faaliyetleri için büyük fırsatlar sunmaktadır (Foto 4). Ancak Serik ilçesi Köprü Çayı'nın sunmuş olduğu fırsatlardan hiçbir şekilde yararlanamamaktadır. Bu nedenle doğal ortamın sunduğu zenginlikler proje yetersizliği yüzünden gün geçtikçe tükenmektedir.

Foto 4. Köprü Çayı ve çevresindeki yeşil alanların görünümü

Aksu Çayı Isparta ilinin Eğirdir ilçesinden kaynağını almakta ve Kırbaş köyünden sahil şeridine kadar Aksu - Serik ilçe sınırını belirleyerek Akdeniz'e ulaşmaktadır. Akarsuyun yukarı havzası jeolojik, jeomorfolojik ve tektonik özelliklerin etkisi ile başta karst topografyası olmak üzere farklı topografyalara ait yer şekilleriyle kaplıdır (Atayeter, 2005). Aksu Çayı'nın ağız kısmında kıyı turizmi yoğun olarak yapılmaktadır. Ancak ilçenin diğer bölgelerinde olduğu gibi sahilde sürdürülen turizm ile iç kesimlerin hiçbir etkileşimi yoktur. 2016 yılında yapılan Expo Projesi ile denizden giren yatların Aksu Çayı yatağı boyunca 11 km yol alarak fuar alanına ulaşması planlanmıştır. Bu proje sahil ile iç kesimlerin etkileşiminin sağlanması için son derece önemli bir fırsattır.

Acısu Çayı Serik ilçe merkezinin kuzeyinde Toros dağları yamaçlarında yer alan karstik kaynaklardan doğmakta, güneye doğru sürekli - süreksiz yan kolları bünyesine katarak Belek beldesinde Akdeniz'e ulaşmaktadır (Fural, 2018:542). Acısu Çayı Serik ilçe sınırları içerisinde kaynağını alıp ilçe sınırları içerisinde Akdeniz'e ulaşan tek akarsudur. Akarsuyun ağız kısmında kıyı turizmi yoğun şekilde sürdürülmektedir. Ancak diğer bölgelerde olduğu gibi akarsu ağız kısmında sürdürülen kıyı turizminin üst havza ile entegrasyonu söz konusu değildir. Acısu Çayı diğer akarsularda olduğu gibi yapılacak yatak düzenlemeleri ve kırsal turizm projeleri ile kıyı turizmini iç kesimlere kırsal turizm olarak taşıyacak önemli potansiyele sahiptir. Bu kapsamda bazı projeler hazırlanmıştır ancak günümüzde uygulamaya geçen bir faaliyet söz konusu değildir.

Foto 5. Beşgöz Çayı'nın Akdeniz'e ulaştığı nokta

Foto 6. Beşgöz Çayı'nın yukarı havzasından bir görüntü

Beşgöz Çayı 75 km^2'lik alanı ile Serik ilçesinin en küçük akarsu havzasını oluşturmaktadır. Eskiyörük köyünün güneyinden kaynağını alan Beşgöz Çayı Kozağaç, Aşağıkocayatak ve Çakallık köyleri çevresinde bünyesine kattığı yan kollarla beslenerek daha güneyde az bir alanda Serik ilçe sınırını belirleyerek Aksu ilçesi sınırlarında Akdeniz'e ulaşmaktadır (Foto 5 ve 6). Beşgöz Çayı havzası küçük bir alan kaplamasına rağmen ilgi çekici doğal ortam özellikleri barındırmaktadır.

3.3. Şelaleler

Uçansu Şelalesi Kozan köyü sınırları içerisinde Bodrumkaya Tepe'nin (930 m) yamaçlarından kaynağını alarak Aksu Çayı ile birleşen Uçan dere üzerinde yer almaktadır. Aşağı Uçansu ve Yukarı Uçansu olmak üzere iki farklı birimden oluşan şelale Türkiye'nin en yüksek şelaleleri arasında yer almaktadır. Yukarı Uçansu Şelalesi Uçan derenin yatağı üzerinde oluşan 2,5 metrelik eğim kırıklığı ile başlamıştır. Eğim kırıklığından aşağı dökülen akarsuyun suları küçük bir dev kazanında toplanarak 70 metrelik eğim kırıklığından tekrar aşağı dökülerek Yukarı Uçansu Şelalesi ve büyük bir dev kazanını oluşturmaktadır. Yukarı Uçansu Şelalesi'nin oluşturduğu dev kazanından çıkan Uçan dere yaklaşık olarak 800 metre güneyde 51 metrelik bir eğim kırıklığından dökülerek Aşağı Uçansu Çağlayanı ve orta büyüklükte bir dev kazanı oluşturmuştur (Atayeter, vd, 2007).

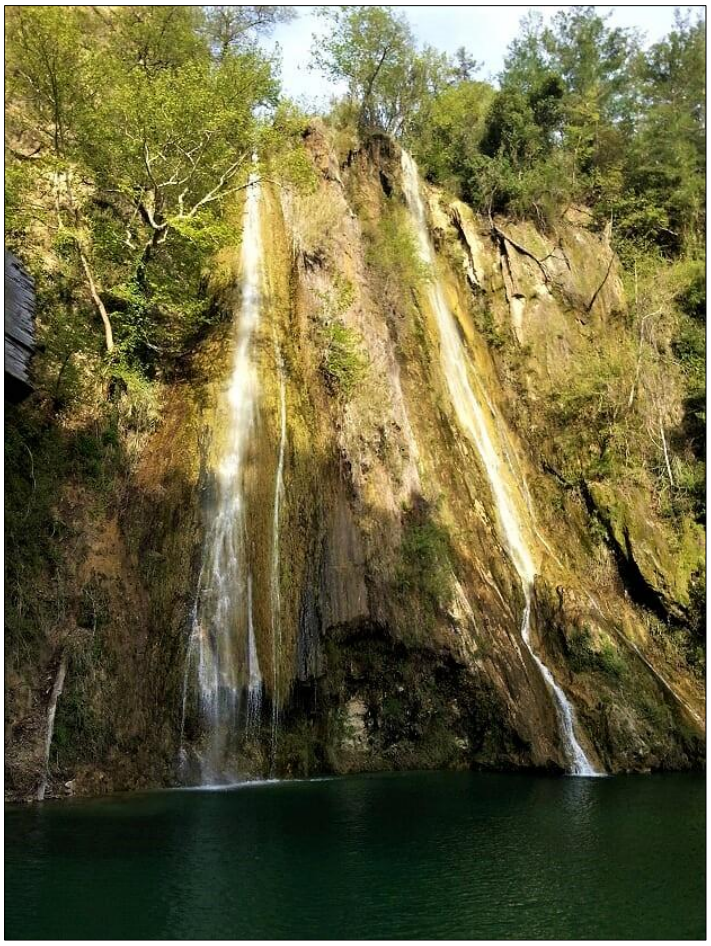

Foto 7. Uçansu Şelalesi

Uçansu Şelaleleri'nin oluşmasında sahanın litolojik özellikleri, tektonik özellikleri, yükselti, eğim ve jeomorfolojik özellikleri belirleyici rol oynamıştır. Şelalelerin son derece yüksekten dökülen akarsulardan oluşması ve uygun litolojik yapının da etkisiyle büyük dev kazanlarının oluşması dev kazanı göllerinin ortaya çıkmasına imkan sağlamıştır (Foto 7). Bu durum ortamın sıcaklık ve nemlilik değerlerini etkileyerek mikroklima iklim oluşturarak nemcil bitkilerin şelale çevresine yerleşerek çevreden farklı ekolojik peyzaj oluşmasını sağlamıştır. Bahsi geçen özellikler Uçansu Şelaleleri'nin turizm çekiciliğinin artmasına ve kırsal turizm potansiyeli kazanmasına katkı sağlamaktadır. Ancak Uçansu Şelaleleri ve

çevresideki ilgi çekici ekolojik yapı gerekli tanıtım faaliyetleri, ulaşım, sosyal tesis ve koruma faaliyetlerinden tamamen yoksun durumdadır.

3.4. Mağaralar

Serik litolojik özellikleri bakımından karstik kayaçların geniş alanlar kapladığı bir ilçedir. Genel olarak yüzey karstı şekillerinin yaygın olarak görüldüğü ilçede yer alan Zeytintaşı Mağarası en karakteristik derinlik karstı örnekleri arasındadır. Serik ilçesi Akbaş mahallesi sınırlarında bulunan mağara iki kattan oluşmaktadır. İlk katı 130, ikinci katı 97 metre olan mağara deniz seviyesinden 220 metre yüksekte ve 14 metre derinliktedir. İçerisinde perde ve makarna sarkıtlarının bulunduğu mağarada jeomorfolojik oluşum ve gelişim süreçleri aktif olarak devam etmektedir (Foto 8 ve 9). Ülkemizde gelişimini yani karstlaşma sürecini devam ettiren tek mağara olan Zeytintaşı Mağarası'nda yeni galerilerin açılması için çalışmalar devam etmektedir. Zeytintaşı Mağarası 1997 yılında taş ocağı işletmek amacıyla açılan yapay bir galeri sonunda tesadüfen bulunmuştur. Sıcak ve nemli bir havaya sahip olan mağara, çeşitli damlataş oluşumları ile kaplıdır. Sarkıt, dikit, sütun gibi damlataş oluşumları yanında küçük gölcükler ve boyları yer yer yarım metreye ulaşan makarnaya benzeyen (spagetti) sarkıtlar mağaranın en karakteristik şekilleridir(Ceylan, 2007:223).

Foto 8. Zeytintaşı Mağarası içerisinde oluşumu devam eden sarkıtlar

Foto 9. Zeytintaşı Mağarası içerisinde oluşumu devam eden sütun yapılar

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde Serik ilçesinin doğal ortam özelliklerinin başta kırsal turizm olmak üzere diğer alternatif turizm faaliyetlerine kaynaklık edebilecek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak Serik ilçesinin 21 km'lik sahil kesiminin dünyanın sayılı turizm destinasyonları arasında olması kırsal turizm ve diğer alternatif turizm türlerinin kıyı turizminin gölgesinde kalmasına neden olmaktadır. Bu durum kıyı turizminin ilçenin iç kesimlerinde yer alan doğal kaynak değerlerinin fark edilmesini güçleştirmektedir. Serik ilçesi kıyı kesimi ve kırsal mahalleleri arasında ekonomik gelir düzeyi farkı son derece fazladır. Bu farkın ortaya çıkmasındaki en büyük faktör turizmdir. Kıyı kesimlerinde yaygınlaşan turizm faaliyetleri burada yaşayan halkın gelir düzeyini her geçen gün artırırken kırsal mahalleler sürekli azalan tarım ve hayvancılık nedeniyle ekonomik sorunlar yaşamaya devam etmektedir. Kırsal mahallelerde süren ekonomik sorunlar kırdan kente göç etkisi yaratarak köylerin giderek boşalmasına neden olmaktadır. Bu kısır döngünün önüne geçmenin en etkili yollarından birisi bahsi geçen sorunların çözümünde dünya genelinde önemli olumlu etkileri olan kırsal turizm faaliyetleridir. Serik ilçesi çalışmada belirtildiği gibi önemli kırsal turizm potansiyeline sahip olmakla birlikte kıyı turizmini kırsala taşıyacak fırsatlara sahiptir. Ancak kurumlar arası iletişim sorunları, kırsal turizmin önemi ve ilçenin potansiyelinin fark edilmemiş olması konuyla ilgili projeler geliştirilmesini engellemektedir. Bu sorunların çözümü için konunun akademik zeminde tartışılması, yerel yönetimin üniversiteden görüş alması ve bölgede yer alan otel yönetimleri ile ortak projeler geliştirilmesi yeterli olacaktır.

Kırsal turizmin gelişmemesinin en önemli nedenlerinin başında Antalya için yanlış başlayan turizm algısı gelmektedir. Oysa kırsal alanlarda bireysel çabalarla gerçekleştirilen önemli ziyaretçi ağırlama kapasitesi yakalamış acentalar bulunmaktadır. Örneğin Akbaş Mahallesi Buggy Kross işletmesi 2019 itibariyle 100 bin kadar aktivisti kırsal kesime çekecek bir başarı göstermiştir. Ancak kırsal turizm açısından en önemli sorun planlama sorunu olup, envanter, potansiyel, planlama şeklinde henüz bir adım atılmamış olmasıdır. Flora ve fauna zenginliği ile ilgili hiçbir bilgi ve uygulama söz konusu değildir. Kuşkusuz sahil bandı ve akarsu ağızları ve boyları önemli kuş üreme ve barınma alanları olup ornitoturizm açısından önemli potansiyel bulunmaktadır.

Kaynakça

Atalay, İ. (2004). *Doğa Bilimleri Sözlüğü.* İstanbul: META Basım ve Matbaacılık Hizmetleri.

Atalay, İ., Soykan, A., Cürebal, İ., Poyraz, M., & Fural, Ş. (2015). Köprü Çayı Havzası'nda Konglomeralar Üzerinde Karstlaşma. *UJES Bildiri Kitabı.* Samsun.

Atayeter , Y. (2005). Batı Toroslar'da Aksu Çayı Havzası'nın Karst Jeomorfolojisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 6, Sayfa: 87-100.

Atayeter, Y., Çiloğlu, M. H., & Büyükkal, A. H. (2007). Uçansu Çağlayanları (Gebiz - Antalya). *Marmara Coğrafya Dergisi*(16), 207-222.

Ceylan, S. (2007). Zeytintaşı Mağarası (Serik - Antalya). *Doğu Coğrafya Dergisi*(18), 223-243.

Çeken , H., Karadağ, L., & Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*(8), 1-14.

Fural, Ş. (2016). Köprü Çayı Havzası'nın Jeomorfolojik Özelliklerinin Morfometrik Yöntemler İle Analizi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Fural, Ş. (2017). Köprü Çayı Havzası'nın Flüvyal Jeomorfolojisi. *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiri Kitabı*, (s. 98). Elazığ.

Fural, Ş. (2018). Acısu Çayı'nın (Serik - Antalya) Drenaj Özelliklerinin Morfometrik Analizi. *International Journal of Social Science*(72), 541-556.

Nazik, L., & Tuncer, K. (2010). Türkiye Karst Morfolojisinin Bölgesel Özellikleri. *Türk Speleoloji Dergisi*, 7 - 18.

Soykan , F. (2003). Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*(12), 1-11.

Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültür İle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*(Yıl: 10), 67-75.